

Відгук

офіційного опонента Кожолянка Г. К. на дисертаційну роботу Андрейків Христини Василівни «Традиційні промисли і ремесла Бойківщини в кінці XIX - 30-х років XX ст.», подану на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.05 - етнологія.

Дослідження допоміжних видів традиційних промислів та ремесел українців є актуальним завданням української етнологічної науки, оскільки саме в цій сфері господарської діяльності чітко простежується етнічна специфіка, традиційність, які є одним з факторів формування і збереження національної ідентичності українців.

Дисертаційна робота Андрейків Х.В. присвячена характеристиці та змінам традиційних промислів та ремесел Бойківщини у кінці XIX - 30-х роках XX ст. і є завершеним самостійним дослідженням. Обрана дисертанткою тема ще не була предметом окремого дослідження, а висвітлювалася лише фрагментарно. В українській етнографічній історіографії монографічні дослідження, присвячені розвитку промислів та ремесел Бойківщини, поки що відсутні, вивчали їх лише в загальному контексті допоміжних занять українців. Проблема розвитку традиційних промислів та ремесел Бойківщини у кінці XIX - 30-х роках XX ст. викликає інтерес ще й тому, що дослідження проводилося на території етнографічної Бойківщини. Практично і по сьогодні ця територія, під етнографічним кутом зору, малодосліджена.

Позитивне враження справляє теоретична частина роботи, її структура. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, поділених на параграфи, висновків, списку використаних джерел та літератури і додатків. Висвітлення матеріалу здійснене за проблемно-хронологічним принципом, відповідає меті та завданням дослідження.

У вступній частині авторка навела достатньо аргументів для обґрунтування актуальності, наукової новизни та хронологічних меж дослідження, зуміла розкрити сутність проблеми та її значущість, зазначено такі складові дослідження, як об'єкт і предмет, методологічна основа, на якій проводилося дослідження.

Достатньо репрезентативною є джерельна база дисертації, вдало проведено групування джерел на видові групи. Зважаючи на хронологічні межі дослідження, джерельну основу роботи складають: 1) документальні архівні матеріали; 2) опубліковані джерела; 3) періодична преса; 4) мемуарні відомості; 5) польовий етнографічний матеріал.

Як опонент відзначу, що частина знайдених документів вперше вводиться у науковий обіг, а частина раніше опублікованих матеріалів у представленій роботі піддаються новим науковим інтерпретуванням.

Дисертантка також опрацювала необхідні матеріали Львівської національної бібліотеки імені В. Стефаника, Інституту народознавства НАН України, фондів Центрального державного історичного архіву України у м. Львові (ЦДІАУЛ), Державних архівів Івано-Франківської (ДАІФО), Закарпатської (ДАЗО) та Львівської (ДАЛО) областей.

У роботі використано етнографічні матеріали, які зберігаються у рукописних фондах архіву Інституту народознавства НАН України у м. Львові. Значний пласт інформації зосереджений у звітній документації щорічних польових етнографічних експедицій, які були проведені на Бойківщині.

Використання вказаних джерельних матеріалів дало можливість дисертантці висвітлити особливості господарського життя на території Бойківщини, показати специфіку соціально-економічної політики у краї в кінці XIX – першій третині XX ст., окреслити основні напрями її проведення, охарактеризувати важливі напрямки розвитку традиційних допоміжних господарських занять (промислів і ремесел).

Важливу групу джерел для вивчення розвитку традиційних промислів та ремесел на Бойківщині складають польові етнографічні матеріали. Це, зокрема, спогади старожилів та зібрані опитування респондентів, які стосуються повсякденної господарської діяльності українців Бойківщини.

У дисертації досліджено становлення традиційної господарської спеціалізації бойків та формування структури їхньої господарської зайнятості (розділ 2), вивчено традиційні промисли (розділ 3). При цьому звернута увага на специфіку лісозаготівельного промислу, інновації та розвиток у деревообробному та нафтовидобувному промислах.

У заключному розділі роботи основну увагу приділено народним ремеслам бойків. Дисертантка розкрила особливості традиційного ткацтва і кравецтва та ремесел побутово-господарського характеру (столярства, теслярства, бондарства, виготовлення посуду, скринь, музичних інструментів, бочок, діжок та ін.).

В цілому ґрунтовно сформувався висновок дисертації. Вони досить повно узагальнюють результати власного дослідження.

Констатую, що основні положення дисертації апробовані та викладені у фахових виданнях.

Автореферат дисертації відображає мету, завдання, основний зміст та результати дослідження.

Робота, разом з тим, не позбавлена і певних недоробок. Поряд із загальною позитивною оцінкою дисертації висловлюю і певні зауваження та побажання:

- У дисертації постійно йде згадка про верхню межу дослідження (1939 р.), а тема вказує на межу 30-рр. ХХ ст. Бажано було б однаково визначати верхню межу дослідження (наприклад, такою як вона зазначена у темі дисертації).

- На стор. 3 автор констатує, що «Наявність багатой та різноманітної сировини на Бойківщині стимулювало розвиток деревообробних ремесел та промислів у місцевого населення». При цьому основна увага звернута дослідницею на

деревообробний промисел, а інші промисли до уваги не взято (видобувні, викопні промисли, бджільництво та ін.).

- На стор. 4 автор дисертації при визначенні предмета дослідження не вказує, що бойки є етнографічною групою українців, а лише констатує наявність етнографічної групи: «Предметом вивчення й наукового аналізу дисертаційної роботи є особливості розвитку традиційних промислів і ремесел у бойків в кінці ХІХ ст. – 1939 р., виокремлення їх специфічних рис, динаміки розвитку та інноваційних змін у відповідних формах допоміжних господарських занять досліджуваної етнографічної групи».

- Важко погодитись з дослідницею про «передвоєнні політичні трансформації» (стор. 6), бо не вся Бойківщина у серпні 1939 р. стала господарювати «колективно-волютаристським» способом. Зокрема, це стосується Закарпатської частини Бойківщини.

- Дещо перебільшено дослідниця констатує, що дістали в дисертації подальший розвиток «з'ясування впливу допоміжних занять на формування етнодуховної спадщини населення Бойківщини» (стор. 7).

- При висвітленні питання становлення традиційної господарської спеціалізації бойків виділяти у окремий дослідний підрозділ «2.1. Особливості традиційного соціального та економічного розвитку Бойківщини до середини ХІХ ст.» (стосується також і підрозділу 2.2, де згадано другу половину ХІХ ст.) не варто, оскільки завдання дослідження (і тема дисертації) охоплює лише кінець ХІХ ст.

- Бажано було б приділити увагу у дисертації такому селянському промислу, як бджільництво. Оскільки він був розвинений на Бойківщині у кінці ХІХ – 30-х роках ХХ ст. і від його розвитку значною мірою залежали успіх у головній галузі сільського господарства – землеробстві.

Разом з тим, висловлені зауваження і побажання суттєво не впливають на загально високий рівень виконаного дисертаційного дослідження.

Кандидатська дисертація Андрейків Христина Василівна є завершеною працею, в якій отримані нові науково обгрунтовані результати, що в сукупності вирішують наукове завдання дослідження традиційних промислів і ремесел Бойківщини в кінці ХІХ – 30-х роках ХХ ст.

Дане дисертаційне дослідження цілком відповідає існуючим вимогам МОН України, викладеним у "Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника", затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а його автор, Андрейків Христина Василівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.05 - етнологія".

Офіційний опонент, доктор історичних наук (спеціальність 07.00.05-етнологія), професор, голова Буковинського етнографічного товариства

 Кожолянко Георгій Костянтинівч

Підпис доктора історичних наук Кожолянко Г.К. засвідчую
Секретар-референт Буковинського етнографічного товариства
Звенигородська Л.В.

